

"EUSKAL HERRIAN EUSKARAS "

EUSKARAREN ABERTASIA

Euskal Herririk ("Euskaren Herria" bere etimologian) hizkuntza regionalis-
ri dagokionez asken aldian daramen esperientziak pangorria da.

Honek Euskara Herrietara doekigu. Euskaldunok orain bi urte demokrazian
eta inder abertaleengana ipinitako itzaropena, disglasiaren egia gordinean a-
saitu da. Orain abertale ez direnak ez-eziz alderdi abertaleek ere, neurri
handi batean, euskara zokoratu eta jarriatu egiten dute. Gure alderdi etxeko-
etan, edo-ta abertaleetan, euskarak ez du burkitzen benetako defentzarik. EHV-
ak, ESHI-ak, KE-ak, EB-ak, eta abarrek, ez dute euskararen guspartzerako be-
netako plano, programa eta praxirik. Gure udaltxeetan abertaleak mugari diru-
larik, ez da nobari, gehien batean, benetako bilinguismo edo elebitasun bato-
rako urratsik. Suel-efikasiaz eragin da, aipatutako alderdiek ordara dirabilte
ngusian berenbarrean, agiri eta bafarretan. Ikastolak, alfabetatze mugimen-
duak eta kultur taldeak dira, in oailik, disglasi gaintzeko borrokan ari dire-
nak.

Kifrok nahiko nabarmenak dira harjinario honen orazioan. Adibidez, EHV-oren
"Euskadi" organo-a, b izutan, euskararen kopurua ez da % 1,6 asten; EB-aren
"Rita" org-ano, herria, ezkenetotan bepsalea idofala dago in erobat; EB-aren
aldizkariak ere eta gauza bera Iparraldeko "Euskaraz" eta abarrek ez dute
euskararen benetako erabilpen logikorik. Egunkarietan gertakari berbera dugu:
hasieran % 30 aingo suela adierazi nuen "Egin"ek eta gauza bera "Dial"i; gaur
egun, ordea, % 6 inguruen dabil "DIA", eta betutzen, "Diario Vasco"n igandean
ta bino gutxiago ere esan inon du; eta "Egin" % 17-ren batetik, % 7 edo % 8-
ra jexi da; Irretietan ez da inork errespetatzen, adibidez, Gipuskoako eus-
kaldunak kopurua (% 49), dituen 520.000 euskaldunak arabera. Euskarazko irre-
tsioak, irretirik gehienetan, einbalikoak dira, Herri Irretirik eziz; eta honek
ere ez du sekula Gipuskoako euskaldunengan arabera jotatzen.

Hitiatan, batzarretan, gauza berbera. Efikaziaz gatik esan, euskaldunak inilik
eta "espeñola" ngusi. Eusko Kontseilu Nagusidarentzat, ere berena, euskara,
"hiztu"- nazionala, hizkuntza errotza eta estainua da.

Nahiz eta abertaleek (EHV., EB., EB.,) udaltxerik gehienetan egon, oraindik
ere hirietako errotulazioak, in erobat, espeñolez jarraitzen du; eta berdin
norkatu eta autobideetako seinale ngusiaz. Euskarazko irretietan hizkuntza den
horrietan ere, batzarrik gehienak ordaraz egiten dira.

Geroz eta gehiago da gauza nabarmena, hemen dabilen "wesco"aren kontzeptu geografiko hutes; aspaldiko kontzeptu kulturala orokorra, hau da, euskaldun-erria, hizkuntzari lotua, baztertzen delarik.

Honela abertzeletasuna honen, benetako aduki edo kontentidoaz huetuaz doa; Euskal Herria vascoen herri den "Euskadi demoeuskaldun" bat bihurtzen delarik. Gure izatean kontzeptu geografikoak ekzidentalistak dira, zeren -eta gure herriaren pentsakeren tokiek eta arrazak baina hizkuntzak edo euskara aduki baita osozahi nabusi, "euskalduna" (euskara-dena) hitzak adierazten duen bezala.

Gure herriari "euskal komunitatea" da (ez "euskos") egoera hau bereziki sentitzen duena; euskaraz ez dakiena, generalean, ez du, arken finean, sifrizen gure hizkuntzaren murginazioa, eta benetan sufritzen duena askenera euskaldun egiten da noizpaitean.

Hori gutxia dela-ta, amnistiararen eta beste borroka politikoan alde sortu diren "gostara" delokoen atzera, euskararen aldeko "talde aragileak" sortu behar dira: pentsatzen duen, euskerre espezifikoak diglosiatik eta heriotzatik salbatzeko; honango "alderdi abertzaleak" zeri txarrez, betekizun hori gehien batan abertzute dutelako.

Taldea horien izena "EUSKAL HERRIAN EUSKARAZ" Elkarteak izango da, eta puntu minimo hauekin sinarririk dira:

- a) Elkarteak izatera bereziki, errabindiktzeile edo borrokatzaile izango da. Ez dira megituko, borraz, kulturaren edo teknikeran munduan, errabindiktzeile edo eta borrokaeren mailan baino; nahiz eta, jakina, osoki apolitu eta ontzat eman euskal kulturaren ekintza.
- b) Errabindiktzeilean eta zaleketa hori ekintza praktikotara ezalduko da.
- d) Elkarte hauek autonomiak izango dira edozain partidu politikorekiko, eta aski da bertan parte hartzeko puntu minimo hauekin, eta idatzi honen filosofiarakin edo egoitas.
Alderdi politikoetako buruzagi-karguak dituztenak, dena dela, ez dira elkarte hausteko zuzendaritzan agongo.
- e) Elkarte haustan dauden partiduak, herriaren egoeran eta partiduetan, euskararen murginazioa salatzeko borroka gogorra egingo dute, diglosia "profunda"ren bitartez gainduz.
- f) Euskara izango da Elkarte hauek hizkuntza agerikoa eta faktikoa.
- g) Euskararen minioak eskatuko dira gutionaz batzuz, komunikabide, mitin, eta abarretan; tokian tokiko prozedurak, dena dela, beti kontutan hartuz.

- h) Elkarte hauak elsbitezen edo bilinguismo-egoera, gutxi irengonkor edo transitorioko dela adierazten du; bi hizkuntza elkarren ondoan bizirik diruena, benetako orokorrik ez baita uesten. Luzerora orin ditako bilinguismo irengonkor eta faktikorrik zuzen; baina, gaur gaurkoz, benetako elsbitezena eskatzen dugu.
- i) Jakinarren gainean gaudu, bostalde, alabakar erdalidunak, ia beti, muskeldura bera "erdel monolingue" bihurtzen dutela: bai kalean, bai alizean, batzarretan, eta abarretan. Ogiplasia gaitzako, alabakar erdaliduna alabidun bihurtu behar da; eta hau lortzen ez den bitartean, gaurko zepalkuntze erlatuko dugu eskintze praktikoen bitartez. Botoz publikoak dira erresponsable nagusi zepalkate honen nondarapenon.
- j) Elkarte hauen eskintze Euskal Herri gutxi zehalduko da; hau da: IPAR ETA HEGO EUSKAL HERRIRA; eta tokian tokiko elsbitezena atzeratu da aurrosa.

"EUSKAL HERRIAN EUSKARAZ" Elkarte hauen azpian, Euskadi EUSKAL HERRI (euskazaren herri) benetan bihurtzeko zere nagusia dago.

Gaurko egoeran euskazaren ahalak minimoak ez dira betetzen. Euskazaren presentzia komunikabideetan, irakaskuntzan (gaur EGB-en beharrik dago euskara, Euskal Herriko eskulike betetzen beharrik, eta erdel zona aldean euskara lotegortira "voluntario" nutzi dolarrik), eta administrazionan agierke elsbitezen (gaur % 6 ingurora dabilolarik) larri arte.

Euskaldunok: Euskoaz ogin dezogun. Euskaldun bazala ditugun eskubideak defendatu eta eska ditugun.

Euskaldun ez zirenenok: Euskoaz iketa. Euskoaz dotarinik ikusteko duten eskubideak defendatu eta eska.

Jakintu gure danok: ez dago Euskal Herririk, eta are gutxiago EUSKAL NAZIOIRIK, EUSKARARIK GABE. Beste abarzelatzen gure gutxiak akzidentelak eta. utelak dira; eta gure eskubideetan zuziturik, gogorri erantzungo dugu.

EUSKARARIK GABE, EUSKAL HERRIRIK EZ.

Durango, 1979ko Azaroaren dan.

"EUSKAL HERRIAN EUSKARAZ" Elkarteen.